

11. LUKU

UUDEN LUOMUKSEN PÄÄSIÄINEN

Egyptiläinen orjuus ja vapautuminen siitä, esi- ja vastakuvassa — ”Esikoisseurakunta — ”Me, vaikka meitä on monta, olemme yksi ruumis” — Muistoateria yhä sovelias — Ketkä voivat viettää sitä — Kuka saa palvella — Ehdotus sen toimittamisesta — Easter pääsiäinen — Otteita McClintockin ja Strongin tietosanakirjasta

”Onhan meidän pääsiäislampaamme, Kristus, teurastettu. Viettäkäämme siis juhlaa, ei vanhassa hapatuksessa eikä ilkeyden ja pahuuden hapatuksessa, vaan puhtauden ja totuuden happamattomuudessa.” — 1 Kor. 5:7,8

ESIKUVALLISESSA Israelissa pidettiin pääsiäistä hyvin tärkeänä. Pääsiäisjuhla, jota vietettiin seitsemänä päivänä vuosittain, alkoi 15. päivänä ensimmäisessä kuussa. Sitä vietettiin yleisenä muistona Israelin kansan vapautuksesta Egyptin orjuudesta, mutta erityisesti tämän kansan esikoisten elämän säästämisen eli ohikäymisen muistoksi, sen ohella kun kuolema, viimeinen vaivoista, etsiskeli egyptiläisiä ja pakotti heidät lopultakin päästämään israelilaiset vapaiksi orjuudesta. Israelin esikoisten sivuuttaminen oli enteenä koko Israelin kansan vapauttamisesta ja heidän turvallisesta kulkemisestaan Punaisenmeren läpi vapauteen Egyptin orjuudesta. Voimme helposti käsittää, että israelilaiset erityisesti viettäisivät sellaisen merkkitapauksen muistoa likeisessä yhteydessä heidän kansallisuutensa syntymisen kanssa, ja siten juutalaiset viettävät sitä juhlanä aina tähän päivään asti. Uuden luomuksen jäsenet harrastavat näitä asioita samalla tavalla kuin he harrastavat taivaallisen Isänsä kaikkia toimenpiteitä ja järjestelyjä sekä esikuvalliseen kansaan, luonnolliseen Israeliin, että koko ihmiskuntaan nähden. Mutta uudella luomuksella on vielä syvempi harrastus näihin Egyptissä tapahtuneisiin asioihin siinä suhteessa, että Herra on ilmoittanut sille sen ”salaisuuden”, että nämä asiat, jotka tapahtuvat luonnolliselle Israelille, olivat aiotut esikuvallisesti esikuvaamaan vielä suurempia jumalallisen suunnitelman asioita, mikäli ne koskivat vastakuvallista, hengellistä Israelia — Uutta Luomusta.

Näihin hengellisiin asioihin nähden apostoli selittää, ettei luonnollinen ihminen niitä käsitä; hän ei saata niitä käsittää, koska ne on arvosteltava hengellisesti, mutta meille (uudelle luomukselle) on Jumala ilmoittanut ne henkensä kautta. (1 Kor. 2:14,10) Jumala käytti apostoleja puhetorvinaan antaakseen meille jonkinlaisia johtolankoja, joiden kautta me hengen johdolla saatamme käsittää Jumalan syvyyksiä. Eräs sellainen johtolanka on raamatunpaikassa, joka on tämän luvun johtolauseena. Jos seuraamme apostolin viittausta, näemme selvästi, että luonnollinen Israel esitti esikuvallisesti koko Jumalan kansaa — kaikkia, jotka tulevat lopullisesti olemaan hänen kansaansa aina tuhatvuotiskauden loppuun asti; egyptiläiset edustivat Jumalan kansan vastustajia, ja heidän hallitsijansa Faarao edusti Saatanaa, pimeyden ja pahuuden ruhtinasta, ja Faaraon palvelijat ja ratsastajat edustivat langenneita enkeleitä sekä ihmisiä, jotka ovat yhtyneet tai tulevat yhtymään Saatanaan Herran ja hänen kansansa — uuden luomuksen ja ylipäänsä uskon huonekunnan — vastustajina. Samalla tavalla kuin Israelin kansa ikävöi vapautta ja huokaili päällysmiestensä ikeen alla, mutta oli heikko ja kykenemätön vapauttamaan itseänsä, eikä olisi koskaan itse voinut vapautua Egyptin ikeestä, ellei Herra olisi tullut

heidän puolestaan väliin sekä valinnut ja lähettänyt Moosesta vapauttamaan heitä, samoin näemme ihmiskunnan nykyaikana ja menneinä aikoina yhteensä huokaavan ja kärsivän tämän maailman ruhtinaan sekä hänen palvelijainsa synnin ja kuoleman kiristyksen alla. Näillä sadoilla miljoonilla ihmisillä on halu päästä vapaaksi omien syntiensä ja heikkouksiensa orjuudesta niin hyvin kuin niiden rangaistuksestakin — kivusta ja kuolemasta. Mutta ilman Jumalan apua ihminen on aivan voimaton. Muutamat harvat tekevät voimakkaita ponnistuksia ja onnistuvat vähän, mutta kukaan ei tule vapaaksi. Koko Aadamin suku on synnin ja kuoleman orjuudessa ja sen ainoa toivo on Jumala ja vastakuvallinen Mooses, jonka hän on luvannut pelastamaan kansaansa hänen määrättyinä aikanaan — vieden sen Punaisen meren yli — jota toinen kuolema esitti, jossa Saatana ja kaikki, jotka ovat yhteydessä ja sopusoinnussa hänen pahan tiensä kanssa, tulevat iankaikkisesti hävitetyiksi, niin kuin se esikuvallisesti esitetään Faaraon ja hänen sotajoukkojensa hautautumisessa kirjaimelliseen Punaiseen mereen. Mutta Herran kansaa ”ei toinen kuolema vahingoita.”

Yllä oleva on yleinen kuva; mutta siihen kätkeytyä ja osana siitä oli toinen, erityinen kuva, joka ei tarkoittanut ihmiskuntaa ylipäänsä ja sen vapauttamista orjuudesta, synnistä ja kuolemasta, vaan ainoastaan erityistä luokkaa siitä — esikoisia. Henkeytetyn sanan kautta huomaamme näiden olevan vastakuvan ”esikoisseurakunnasta, joka on kirjoitettu taivaassa” — so. vastakuvan uudesta luomuksesta. Esikuvassa esikoisilla oli erityinen asema: he olivat perilliset; heillä oli erityinen asema myös siten, että heidät alistettiin erityisempien koettelemusten alaisiksi kuin heidän veljensä. He olivat kuoleman vaarassa ennen yleistä lähtöä, ja kun lähtö tapahtui, näillä esikoisilla oli siinä erityinen asema — erityinen toimi suoritettava yleisen vapautuksen yhteydessä, sillä heistä tuli erityinen luokka, jota Leevin suku edusti. Heidät erotettiin veljistään; heidän oli kokonaan luovuttava omistusoikeudestaan maassa, jotta heistä Jumalan järjestelyn mukaan tulisi veljiensä opettajia.

Leevin suku eli huone edustaa selvästi uskon huonekuntaa, joka vuorostaan edustaa siitä itseään valmistavaa kuninkaallista papistoa, joka luovuttaa omistusoikeutensa maallisissa asioissa veljien tähden ja tulee pian muodostamaan todellisen papiston, jonka ylimmäinen pappi on Herra ja jotka tulevat siunaamaan, hallitsemaan ja opettamaan maailmaa tuhatvuotiskautena. Samalla tavalla kuin Israelin esikoiset Egyptissä olivat kuoleman vaarassa, mutta sivuutettiin ja säästettiin siitä ja maallisen omistusoikeuden kadottaen tulivat papistoksi, niin on vastakuvallinen esikoisseurakuntakin nykyaikana vaarassa joutua toiseen kuolemaan ollessaan iankaikkisen elämän tai iankaikkisen kuoleman koetuksessa ennen muuta ihmiskuntaa ja siirtyessään kuolemasta elämään Lunastajamme veren, kuoleman, ansion kautta.

Tullessaan osallisiksi Herran armosta he luopuvat kaikesta ja uhraavat hänen kanssaan maalliset omistuksensa, maallisen perintöosansa, maallisen elämän, voittaakseen taivaan ja sen ”ylenpalttisen elämän.” Kun esikoisseurakunta, uudet luomukset, siten ”kaikki kuolevat niinkuin ihmiset” ja maallisiin asioihin nähden näyttävät kadottavan ja luopuvan enemmästä kuin muut, nämä kuitenkin ovat, vaikkei luonnollinen ihminen saata käsittää sitä, tulleet sivuutetuiksi eli pelastetuiksi kuolemasta ja tulevat kuninkaallisenä papistona ylimmäisen pappinsa Jeesuksen kanssa olemaan osalliset hänen kirkkau-

destaan, kunniastaan ja kuolemattomuudestaan. Nämä, joiden ohikäyminen tapahtuu tänä evankeliumikauden yönä — ennen kuin tuhatvuotisaamu sarastaa ja sen vanhurskauden aurinko nousee — tulevat olemaan Herran sotajoukkojen johtajia ja tulevat viemään heidät ulos synnin ja Saatanan orjuudesta. Huomaa kuinka tämä on sopusoinnussa apostolin sanojen kanssa (Room. 8:22,19), ”Koko luomakunta yhdessä huokaa ja on synnytystuskissa” ja ikävöiden odottaa Jumalan lasten ilmestymistä — ikävöiden odottaa esikoisseurakunnan täydellistä sivuuttamista ensimmäisessä ylösnousemisessa kirkkauteen, kunniaan ja kuolemattomuuteen.

Mutta esikuvassa on toinenkin tärkeä piirre. Jotta esikuvassa voitiin saada aikaan esikoisten ohikäyminen ja siitä seuraava Herran kansan vapauttaminen, oli välttämätöntä, että pääsiäislammas teurastettiin ja sen verta vihmottiin ovien pihtipieliin ja sen lihaa syötiin katkerien yrttien ja happamattoman leivän kera. Siten esikuvasi jokainen israelilainen perhe uskonhuonekuntaa, jokainen karitsa Jumalan Karitsaa, joka ottaa pois maailman synnit, ja jokaisen perheen esikoinen esikuvasi Kristusta, Päättä ja ruumista, uutta luomusta. Katkerat yrtit esittivät esikuvallisesti nykyisen elämän koettelemuksia ja kärsimyksiä, jotka kaikki ovat omiaan lisäämään uskon huonekunnan ruokahalua Karitsaan ja happamattomaan leipään nähden. Edelleen, samoin kuin jokaisen tuli syödä sauva kädessä ja olla kupeiltaan vyötettynä matkaa varten, se esikuvasi sitä, että vastakuvallisten esikoisten ja uskon huonekunnan, jotka siten tulisivat osallisiksi Karitsasta evankeliumikauden yön aikana, tulisi olla vieraita ja muukalaisia maailmassa huomaten synnin ja kuoleman orjuuden ja toivoen, että Herra johtaisi heidät vapauteen synnistä ja turmeluksesta — Jumalan lasten vapauteen.

Herramme muistoateria

Sopusoinnussa tämän esikuvan kanssa pääsiäislampaan teurastamisesta ensimmäisen kuun neljäntenätoista päivänä — niinä seitsemää päivää edeltävinä päivinä, joita juutalaiset viettivät pääsiäisjuhlaana — Herramme juuri kuoli vastakuvallisena pääsiäislampaana, ”Jumalan Karitsana, joka ottaa pois maailman synnin.” Herrallemme ei ollut mahdollista minään muuna aikana kuolemassa täyttää uhraamista, jonka hän aloitti kasteessansa kuolemaan, kun hän oli 30 vuoden vanha. Siksi eivät juutalaiset myöskään, vaikka monta kertaa koettivat ottaa häntä kiinni, voineet käydä häneen käsiksi, ”sillä hänen hetkensä ei ollut vielä tullut.” — Joh. 7:8,30

Kuten juutalaisia oli käsketty valitsemaan pääsiäislammas ensimmäisen kuukauden kymmenentenä päivänä ja ottamaan se sinä päivänä huoneeseensa, samoin Herra tarjoutui heille erityisesti sinä päivänä, kun hän viisi päivää ennen pääsiäistä ratsasti aasilla kaupunkiin kansanjoukon huutaessa, ”Hoosianna, Daavidin pojalle; siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen!” ”Hän tuli omiensa luo, ja hänen omansa [kansansa] eivät ottaneet häntä vastaan. Mutta kaikille, jotka ottivat hänet vastaan [henkilökohtaisesti], hän antoi vallan tulla Jumalan lapsiksi.” Sen sijaan, että kansa olisi ottanut vastaan hänet, se hylkäsi hänet edustajiensa, johtajiensa, kautta ja asettui siten sinä aikana vastustajan palvelukseen. Siitä huolimatta tuli Jumalan armon kautta uuden liiton veri vihmotuksi Jaakobin huoneen ja kaikkien yli, jotka haluavat tulla sopusointuun Jumalan kanssa ja tulla osallisiksi Karitsan ansiosta — silti he eivät tahtoneet syödä vastakuvallista Karitsaa

— kansana he kadottivat tilaisuuden kansana esikoisiksi, kuninkaalliseksi papistoksi, pyhäksi kansaksi, Messiaan erityiseksi kansaksi — heidän osakseen ei tullutkaan ohikäyminen ja he kadottivat tilaisuuden tulla uuden luomuksen jäseniksi ja saada ylitsevuotavan elämän kirkkaudessa, kunniassa ja kuolemattomuudessa; mutta me iloitsemme, että meille toisissa raamatunpaikoissa ilmoitetaan, että he siitä huolimatta tulevat saamaan ihanan tilaisuuden ottaa vastaan Jumalan Karitsa, syödä, omistaa sen liha, sen uhri, ja siten päästä pakenemaan synnin ja kuoleman orjuudesta Herran ja hänen uskollisten veljiensä, hengellisen Israelin, esikuvallisen esikoisseurakunnan johdolla. — Room. 11:11-26

Herramme toimintakauden loppupuolella, ensimmäisen kuukauden neljäntenätoista päivänä, ”sinä yönä, jona hänet petettiin” ja siis sinä päivänä, jolloin hän kuoli vastakuvalisena Karitsana, juuri silloin hän opetuslapsinensa vietti juutalaisten esikuvallista pääsiäistä — kahdentoista apostolinsa kanssa yhdessä syöden esikuvallisen karitsan, joka esikuvasi häntä itseään, hänen omaa uhriaan maailman syntien edestä ja ”totista leipää”, jonka voiman kautta yksinomaan Jumalan lasten elämä, vapaus ja siunaukset voidaan saavuttaa. Koska juutalaisen tavan mukaan kunkin päivän alku laskettiin illasta eikä keskiyöstä, oli mahdollista syödä tämä ilta-ateria iltaa ennen Herran kuolemaa ja kuitenkin samana päivänä. Herra järjesti nähtävästi kaikki Israelin asiat sopusointuun niiden esikuvien kanssa, joita niiden tuli esittää.

Juutalaisina, ”lain alaisiksi syntyneinä”, olivat Herra ja hänen apostolinsa velvolliset viettämään tätä esikuvaa ja vieläpä sille määrättyinä aikana; ja kun he siten olivat nauttineet juutalaisen ilta-aterian, syöneet karitsasta happamattoman leivän ja yrttien kera ja luultavasti, kuten oli tavanmukaista, viinipuun hedelmien kera, Herra sitten — ottaen happamattomasta leivästä ja viinipuun hedelmästä, jota oli jäänyt jäljelle juutalaisesta ilta-ateriasta, esikuvasta — opetuslapsiensä kesken ja koko seurakunnalleen, jota he edustivat (Joh. 17:20), sääsi jotakin uutta, jonka tuli astua heille hengellisenä Israelina, esikoisseurakuntana, uutena luomuksena, juutalaisen pääsiäisaterian sijalle ja syrjäyttää se. Herramme ei säätänyt toista ja korkeampaa esikuvaa pääsiäisestä. Päinvastoin alkaisi esikuva täyttyä, eikä niin muodoin enää koskisi niitä, jotka ottivat vastaan täyttymyksen. Herramme, vastakuvallinen Karitsa, oli teurastettava, kuten apostoli raamatunlauseessa, joka oli tämän luvun alussa, lausuu siitä: ”Onhan meidänkin pääsiäislampaamme, Kristus, jo teurastettu.”

Ei kukaan, joka ottaa vastaan Kristuksen pääsiäislampaana ja joka siten ottaa vastaan esikuvan tilalle astuvan vastakuvan, voi kauemmin syyllä valmistaa esikuvallista karitsaa ja syödä sitä esikuvallisen vapauttamisen muistoksi. Sen tähden onkin paikallaan, että kaikki ne, jotka uskovat Jeesukseen totisena pääsiäislampaana, tästedes vihmovat sydämenoven pihtipielet hänen verellään. ”Sydämissänsä vihmotut pahasta omastatunnosta” (nykyisestä kadotuksesta — huomattessaan, että heidän syntinsä ovat tulleet sovitetuiksi hänen verensä kautta ja että he hänen verensä kautta nyt omistavat syntien anteeksisaamisen). Näiden on tästedes syötävä eli omistettava itsellensä Lunastajansa ansio, ihmisen Jeesuksen Kristuksen ansio, joka antoi itsensä lunnaiksi kaikkien edestä. Heidän on uskon kautta tultava osallisiksi hänen ansioistaan ja käsitettävä, että samalla tavalla kuin heidän syntinsä pantiin Herran päälle ja hän kuoli heidän edestänsä, samalla tavalla

hänen ansionsa ja vanhurskautensa lasketaan heidän hyväkseen. Nämä asiat he ”syövät” eli omistavat itsellensä uskon kautta.

Jos Herran ehtoollinen siten astui pääsiäisaterian sijaan, mutta ei korkeampana esikuvana — sillä vastakuva oli alkanut — mikä se sitten oli? Me vastaamme, että se oli vastakuvan muisto — muistutus hänen seuraajilleen vastakuvan täyttymisen alkamisesta.

Kun Karitsamme otetaan tällä tavalla vastaan ja näin vietetään hänen kuolemansa muistoa meidän tähtemme, se merkitsee Jumalan kansan luvatus vapautuksen odotusta ja ilmaisee siten, että nämä, jotka pitävät arvossa ja ajatuksella viettävät muistoa, eivät ole maailmasta, vaikka ovat maailmassa; he ovat vain vieraina ja muukalaisina, jotka halajavat onnellisempia olosuhteita, ollen vapaina nykyajan turmeluksesta, surusta ja synnin ja kuoleman vallan orjuudesta. Nämä omistavat itselleen totisen vastakuvallisen happamatoman leivän; he koettavat saada sitä sen omassa puhtaudessaan, ilman inhimillisten oppien, sokeuden, kunnianhimoa ja itsekkyyttä ym. vääristelyä (hapatusta), jotta vahvistuisivat Herrassa ja hänen vahvuutensa voimassa. He ottavat myös osaa vainon katkeriin yrteihin Mestarin sanojen mukaisesti, ettei palvelija ole suurempi Herraansa, ja että jos Herraa itseään pilkattiin, vainottiin ja hyljättiin, oli heidänkin odotettava samanlaista kohtelua, sillä maailma ei heitä tunne, niin kuin se ei tunne häntäkään. Niin, hän todistaa, ettei hän tule tunnustamaan ketään, jonka uskollisuus ei ole vetänyt maailman epäsuosiota itsensä ylitse. Hänen sanansa kuuluvat, ”Kaikki, jotka tahtovat elää jumalisesti Kristuksessa Jeesuksessa, joutuvat vainottaviksi.” ”Minun tähteni ihmiset solvaavat ja vainoavat teitä ja valhetellen puhuvat teistä kaikkea pahaa. Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä palkkanne on suuri taivaassa.” — Matt. 5:11,12; 2 Tim. 3:12

Kun Herra asetti muistoateriansa, niin kutsutun viimeisen ilta-aterian, se oli, kuten edellisessä on esitetty, uusi vertauskuva, joka perustui ja liittyi vanhaan pääsiäisesikuvaan, mutta ei ollut osana siitä, koska se oli vastakuvan muistojuhla, muisto. Me luemme, että hän ”otti leivän, kiitti ja mursi ja antoi heille ja sanoi: ”Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan [tämä edustaa minua, vastakuvallista Karitsaa; se edustaa minun lihaani]; tehkää se minun muistokseni.” Herramme selvä tarkoitus oli teroittaa seuraajiensa mieleen se tosiasia, että hän oli vastakuvallinen Karitsa esikoisille ja uskon huonekunnalle. Lause ”tehkää se minun muistokseni” merkitsee, että tämä uusi asetus astuisi hänen seuraajilleen edellisen sijalle, jonka nyt täytyi olla vanhentunut täyttymisen johdosta. ”Samoin [hän otti] myös maljan, aterian jälkeen, ja sanoi: Tämä malja on uusi liitto minun veressäni” — liiton veri — se veri, joka vahvistaa uuden liiton. ”Niin usein kuin te juotte, tehkää se minun muistokseni.” Me emme käsitä tämän merkitsevän sitä, että meidän tulisi tehdä se ajasta tai paikasta välittämättä tms., vaan me ajatellaan sen merkitsevän sitä, että kun tätä maljaa ja tätä happamatonta leipää tämän jälkeen käytetään pääsiäisen viettämiseksi, silloin sen katsottaisiin jokaisessa tilaisuudessa tarkoittavan vastakuvan — ei esikuvan — viettämistä. Samalla tavalla kuin ei olisi ollut lainmukaista, oikein tai esikuvallista viettää pääsiäistä minään muuna kuin Herran määräämänä aikana, samoin ei nytkään vielä ole oikein viettää vastakuvaa minään muuna aikana kuin sen vuosipäivänä. — 1 Kor. 11:23-25

Apostoli lisää, ”Sillä niin usein kuin syötte tätä leipää ja juotte tämän kalkin, te julistatte Herran kuolemaa, siihen asti kuin hän tulee.” (1 Kor. 11:26) Tämä osoittaa meille, että opetuslapset selvästi ymmärsivät, että kaikelle Herran kansalle täytyi vuosittaisella pääsiäisvietolla olla aivan uusi merkitys – murrettu leipä edusti Herran lihaa, viini edusti hänen vertansa. Vaikkei tätä uutta asetusta annettu hänen seuraajilleen minään lakina ja vaikkei mitään rangaistusta määrätty oikean käyttämisen laiminlyömisestä, Herra tiesi hyvin, että kaikki, jotka luottivat häneen ja hänessä tunsivat vastakuvallisen pääsiäislampan, siitä huolimatta ilolla viettäisivät tätä muistoa, jonka hän siten asetti heille. Ja niin on edelleenkin. Tämä yksinkertainen muisto valaisee edelleenkin uskoa lunastukseen – ”kunnes hän tulee” – ei ainoastaan Herramme parusiassa eli läsnäolossa tämän ajan elonkorjuussa eli lopussa, vaan siksi kunnes hänen parusiassansa hänen uskollisensa yksitellen ovat tulleet kootuiksi hänen luokseen esiripun tuolle puolen ollakseen vielä korkeammassa merkityksessä mukana ja, niin kuin Herra selitti, tullakseen osallisiksi uudesta viinistä Jumalan valtakunnassa.

”Vaikka meitä onkin monta, olemme yksi ruumis”

”Siunauksen malja, jonka me siunaamme, eikö se ole osallisuus Kristuksen vereen? Se leipä, jonka murramme, eikö se ole osallisuus Kristuksen ruumiiseen? Koska leipä on yksi, niin me monet olemme yksi ruumis [yksi leipä]; sillä me olemme kaikki tuosta yhdestä leivästä osalliset.”
— 1 Kor. 10:16,17

Pyhän hengen johdatuksen kautta esittää apostoli tässä vielä erään ajatuksen Herran asettaman muistoaterian johdosta. Hän ei kiellä, vaan hän todistaa, että leipä ensi sijassa edustaa Herran murretua ruumista, joka on uhrattu edestämme, ja malja edustaa hänen vertansa, joka sinetöi syntien anteeksi saamisemme. Mutta nyt hän sen ohella näyttää meille, että me seurakunnan (ekkesian) jäseninä, Kristuksen ruumiin jäseninä, esikoisten edustajina, uusina luomuksina, tulemme osallisiksi Herran kanssa hänen kuolemaansa ja uhristaan, ja kuten hän toisessa paikassa selittää, että se on juuri osa liitostamme, että ”täytämme, mitä vielä puuttuu Kristuksen ahdistuksissa.” (Kol. 1:24) Ajatus tässä on sama kuin se, joka on lausuttu sanoissa, ”Me olemme kastetut hänen kuolemaansa.” Koska Herramme liha siten oli leipä, joka murrettiin maailman edestä, lasketaan evankeliumikauden uskovaiset uskolliset valitut, uusi luomus, osiksi tästä yhdestä leivästä, ”Kristuksen ruumiin” jäseniksi; ja niin muodoin meidän on leivän murtamisessa ja otettuamme vastaan se Herran uhrin merkinä edestämme lisäksi otettava se vastaan koko seurakunnan murtamisen eli uhraamisen merkinä, kaikkien niiden, jotka ovat vihkiytyneet kuolemaan hänen kanssaan, murrettaviksi hänen kanssaan ja jakaakseen hänen kärsimyksensä.

Tämä on juuri oikea ajatus, joka sisältyy sanaan ”osallisuus” – yhteinen yhdistyminen, yhteinen osallisuus. Sen tähden emme tämän muiston vuosittaisella viettämisellä ainoastaan tunnusta kaiken toivomme perustan nojautuvan kalliin Lunastajamme uhriin meidän syntiemme edestä, vaan me elähdytämme ja uudistamme oman vihkiytymisemme ollaksemme ”kuolleet hänen kanssaan, että me myös eläisimme hänen kanssaan, kärsiäksemme hänen kanssaan, että me myös hallitsisimme hänen kanssaan.” Miten suurenmoinen ja laajakantoinen onkaan tämä Herran asettama juhlan viettämisen sisäl-

tö! Emme pane esikuvaa todellisuuden sijalle ja varmaankaan ei mikään ollut sen kauempana Herrankaan tarkoituksesta ja siitä, mikä on paikallaan meihin nähden. Sydämen yhteys hänen kanssaan, ravinto sydämellemme hänestä, sydämen yhteys veljien kanssa, jotka kuuluvat ruumiiseen, ja uhriliiton merkityksen tunnustaminen sydämessänsä on oikeaa ehtoollisen viettoa, jota meidän, jos olemme uskolliset, päivittäisin vuoden pitkään on tehtävä – siten että meidät päivittäisin murretaan Herramme kanssa ja alituisesti ravitaan hänen ansiollaan, tullen vahvoiksi Herrassa ja hänen vahvuutensa voimassa. Mikä siunaus tuleekaan osaksemme tämän muiston viettämisen kautta! Miten palaviksi tulevatkaan meidän sydämemme hartaasta halusta voida paremmin panna arvoa ja kasvaa enemmän armossa ja tiedossa ja tulla yhä enemmän osallisiksi palvelemisen eduista, joihin olemme kutsutut, emme ainoastaan nykyaikaan, vaan tulevaisuuteenkin nähden!

Meidän on pantava merkille, että apostoli kiinnittää myös huomion maljaan, josta meidän on kiitettävä Jumalaa. ”Eikö se ole osallisuus (yhteinen osallisuus) Kristuksen verestä?” Oi, mikä ajatus, että totisesti vihkiytyneet, uuden luomuksen ”pieni lauma” koko tämän evankeliumikauden aikana on ollut Kristus lihassa; ja että näiden kärsimykset, koettelemukset, häväistyksiset ja kuolema, jotka Herra on omaksunut ja tunnustanut ”ruumiinsa jäseniksi” lihassa, kaikki lasketaan osiksi hänen uhristaan, koska he ovat yhdistetyt hänen kanssansa ja hänen alaisikseen, joka on meidän Päämme, meidän ylimmäinen pappimme! Kuka ei, joka ymmärtää aseman ja joka saattaa panna arvoa Jumalan kutsumukselle tämän ruumiin (ekkesian) jäsenyyteen ja, seurauksena siitä, uhrin osallisuuden kuolemassa nyt ja kunniakkaaseen työhön tulevaisuudessa, iloitsisi siitä, että häntä pidetään arvokkaana kärsimään häväistystä Kristuksen nimen tähden ja että saa antaa henkensä totuuden palveluksessa jäsenenä hänen lihastaan ja hänen luistaan? Mitä he siitä välittävät, ettei maailma heitä tunne, niin kuin he eivät häntäkään tunteneet? (1 Joh. 3:1) Mitä he siitä välittävät, että he kadottavat suurimmat maalliset siunaukset ja edut, jos he vain Kristuksen ruumiina lasketaan arvollisiksi tulemaan osallisiksi Lunastajan kanssa hänen tulevasta kirkkaudestaan?

Sitä mukaa kuin nämä kasvavat armossa, tiedossa ja uutteruudessa, he tulevat kykeneviksi näkemään ja arvostelemaan asioita apostolin näkökannalta, kun hän sanoi maallisista eduista, ”Minä pidän kaikki tappiona ja roskana.” ”Päätän näet, että tämän nykyisen ajan kärsimykset eivät ole minkään arvoisia sen kirkkauden rinnalla, joka on ilmestyvä meihin.” – Fil. 3:8; Room. 8:18

On eräs toinen ajatus, joka koskee molemminpuolista rakkautta, sopusointua ja harrastusta, jonka tulisi vallita kaikkien jäsenten kesken tässä Herran ”ruumiissa.” Sitä mukaa kuin Herran henki yhä enemmän saa hallita meidän sydämässämme, se saattaa meidät iloitsemaan jokaisesta tilaisuudesta, joka suodaan meille tehdäksemme hyvää kaikille ihmisille, mutta erityisesti uskon huonekunnalle. Sitä mukaa kuin myötätunto lisääntyy ja ulottuu koko ihmiskuntaan, sen tulee suhteellisesti lisääntyä Herraa kohtaan ja niin muodoin myös erityisesti niiden suhteen, jotka hän tunnustaa, joilla on hänen henkensä ja jotka koettavat vaeltaa hänen askeleissaan. Apostoli viittaa, että meidän rakkautemme veljiin, hänen ruumiinsa jäseniin, osoittaa rakkautemme määrän Herraan. Jos rakkautemme tulee olla sellaisen, että se kärsii kaikki ja kestää kaikki toisiin nähden, kuinka paljon enemmän sen tulisikaan olla sellaisen näihin saman ruumiin jäseniin

nähdessä, jotka ovat niin läheisessä yhteydessä kanssamme Päämme kautta! Eikä ihme, että apostoli Johannes selittää, että eräs silmiinpistävimpiä todistuksia siitä, että olemme siirtyneet kuolemasta elämään, on se, että rakastamme veljiä. (1 Joh. 3:14) Muistamme myös, että apostoli, kun hän puhuu, että meidän on täytettävä, mitä puuttuu Kristuksen kärsimisissä, lisää: ”hänen ruumiinsa hyväksi, joka on seurakunta.” — Kol. 1:24

Sama ajatus lausutaan myös sanoissa, ”Meidänkin tulee antaa henkemme veljemme edestä.” (1 Joh. 3:16) Mikä veljeys tämä onkaan! Missä muualla saattaisimmekaan löytää sellaista rakkautta veljiin, rakkautta, joka antaisi henkensä heidän edestään? Emme puhu nyt siitä, kuinka Herra pitäneen soveliaana sovittaa seurakunnan uhrin, jota ”Herran kauris” esittää, osaksi sovintopäivän uhrista (katso ”Tabernaakkelivarjoja paremmista uhreista”). Huomaamme apostolin kanssa sen seikan, että mitä meidän uhraamiseksi ja hengen antamiseksi tulee, se tapahtuu pääasiallisesti veljien edestä — heidän hyödykseen; palvelus maailman hyväksi kuuluu etupäässä tulevalle aikakaudelle, tuhatvuotiskaudelle. Nykyisissä olosuhteissa meidän on annettava aikamme, lahjamme, vaikutuksemme ja varamme enemmän tai vähemmän toisten hyväksi (vaimon, lasten, iäkkäiden vanhempien tai muiden, jotka ovat meistä riippuvaisia), ja me olemme velvolliset pitämään huolta siitä, mikä on tarpeellista, oikein ja ”kunniallista jokaisen edessä.” Niin muodoin jää meille verrattain vähän käytettäväksemme uhria varten ja veljille annettavaksi, ja tätäkin vähää koettaa maailma, liha ja perkele ryöstää ja vetää pois uhraamisesta, johon olemme vihkiytyneet.

Kun Herra valitsee seurakuntansa tänä aikana, jolloin paha on vallalla, se tapahtuu siinä tarkoituksessa, että ympäröivät olosuhteet ilmaisisivat kunkin rakkautta ja uskollisuuden määrän suhteessa häneen ja hänen omaansa. Jos rakkautemme on haalea, tulevat maailma, liha ja vihollinen olemaan meille ylivoimaiset ja ottamaan aikamme vaikutuksemme ja rahamme käytettäväkseen. Toisaalta tulemme, jos rakkautemme Herraan on vahva ja lämmin, ilomielin uhraamaan nämä hänelle — emme ainoastaan antamaan liikaa tarmoamme, vaikutusvaltaamme ja liikoja varojamme, antaen ne ulos veljien palvelukseen sitä mukaa kuin tilaisuutta annetaan, vaan sitä paitsi on tämä harrastava henkemme Herran asiaa kohtaan pakottava meidät supistamaan kodin, perheen ja erityisesti omat vaatimuksemme mahdollisimman säästävyyden rajojen sisäpuolelle, jotta voisimme uhrata sitä enemmän Herran alttarille. niin kuin Herra kolmen ja puolen vuoden aikana mursi ruumiinsa ja antoi verensä, henkensä, ja Golgatalla ainoastaan täydensi tämän uhraamisen, niin on myös meidän tehtävä; henkemme antaminen veljien edestä tapahtuu palvelemisella pienissä asioissa, olkootpa sitten aineellisia tai hengellisiä, hengelliset ollen korkeampia ja niin muodoin suurempiarvoisia, vaikkakin se, joka ei osoita laupeutta aineellisessa hädässä olevalle veljelle, osoittaa sillä, ettei Herran henki tarpeeksi suuressa määrin ole hallinnut hänen sydämessään.

Muisto vielä sopiva

Alkuperäinen kalliin Lunastajamme kuoleman muiston muistojuhla (johon pyhä henki apostolin kautta oli kiinnittänyt vielä syvemmän sisällyksen, käsittäen osallisuutemme hänen kanssaan hänen uhriinsa) tapahtui, kuten olemme nähneet, erityisenä päivänä — ensimmäisen kuukauden neljäntenätoista päivänä, juutalaisen ajanlaskun

mukaan¹. Ja sama päivä, johon tullaan samanlaisen laskelman kautta, on vielä sovelias ja vetoaa kaikkiin niihin, jotka kysyvät ”entisiä teitä” (Jer. 6:16) ja haluavat vaeltaa niitä. Tämä vuosittain vietetty Herran kuoleman muisto jne., jonka Herra asetti ja jota alkuseurakunta vietti, on viime aikoina otettu uudelleen käytäntöön niiden keskuudessa, jotka ovat tulleet nykyisen totuuden valoon.

Ei ole ihme, että sitä mukaa kuin Herran esikuvallisen ehtoollisen todellinen merkitys yhä enemmän katosi näkyvistä, laiminlyötiin myös ne asianhaarat, jotka olivat sen vuotuisen viettämisen yhteydessä. Tämä selviää yhä paremmin, kun saamme tietää asian todellisen kulun:

Kun apostolit ja heitä lähinnä seuranneet olivat nukkuneet – noin kolmannen vuosisadan tienoilla – alkoi katolilaisuus vaikuttaa seurakunnassa. Eräs sen vääristä opeista oli, että vaikka Kristuksen kuolema vakuutti menneiden syntien anteeksiannon, se ei voinut ottaa pois henkilökohtaisia rikkomuksia sen jälkeen kun uskovaiset olivat tulleet Kristuksen yhteyteen kasteen jälkeen, vaan uusi uhri oli tarpeellinen sellaisista synneistä. Tämän eksytyksen perustalle rakennettiin oppi messusta, joka katsottiin uudeksi Kristuksen uhraamiseksi sen henkilön erityisten syntien edestä, jonka puolesta messu toimitettiin eli uhrattiin – ja tämä Kristuksen uudelleen uhraaminen näyttäytyi järkevältä sen kautta, että virkaa toimittava pappi väitti omistavansa voiman muuttaa leipä ja viini Kristuksen todelliseksi lihaksi ja vereksi; ja sitten öylätti murtamalla hän mursi eli uhrasi uudelleen Herran sen yksilön syntien edestä, jonka puolesta messu toimitettiin. Olemme toisaalla jo osoittaneet, että tämä oppi ja toiminta Jumalan näkökannalta oli Herralle kauhistus – ”hävityksen kauhistus.” – Dan. 11:31; 12:11²

Väärä oppi sai aikaan hävitystä, ja sen jäljessä seurasi lukemattomia eksytyksiä, suuri luopumus, joka muodosti paavikunnan – kaikkien antikristuksien pään. Vuosisata toisensa jälkeen meni tämän käsityksen vallitessa ja hallitessa kristikuntaa, kunnes suuri uskonpuhdistusliike 16. vuosisadalla alkoi herättää vastustusta ja samassa määrin löytää niitä totuuksia, jotka oli kätöksissä pimeinä vuosisatoina antikristuksen väärin oppien ja väärän toiminnan alla. Sitä mukaa kuin uskonpuhdistajille annettiin lisää valoa Jumalan sanan täydelliseen todistukseen nähden, tämä valo toi mukanaan selvemmän käsityksen Kristuksen uhrista, ja he alkoivat nähdä, että paavikunnan oppi messusta ja sen käytäntö todellakin oli ”hävityksen kauhistus”, ja he kielsivät sen suuremmalla tai pienemmällä voimalla. Englannin kirkko tarkasti rukouskirjaansa v. 1552 ja poisti siitä sanan messu.

1 Hebrealainen vuosi alkaa keväällä, kun ensimmäinen uusikuu kevätpäiväntasauksen jälkeen tulee näkyviin. – Neljästoista päivä on helposti laskettu, mutta sitä ei saisi sekoittaa juhlaiviikkoon – juutalaisen juhlaan – joka alkoi viidentenätoista ja jatkui seuraavan viikon. Happamattoman leivän viikolla, jota juutalaiset ilolla viettivät, on vastaavaisuutta kristityn koko tulevaan elämään nähden, erityisesti mitä tulee koko vuoteen seuraavan muistoaterian viettämiseksi. Juutalaisille karitsan uhraaminen oli entisen päättäminen ja juhlaiviikon alkaminen, johon kohdistettiin erityinen huomio. Meidän muistojuhlamme liittyy karitsan teurastamiseen ja sattuu niin muodoin Nisan (ensimmäisen kuukauden) neljänteentoista päivään. Edelleen on meidän muistettava, että päivän tuntien laskemisen muutoksen johdosta tulisi Nisan neljäntoista päivän ilta vastaamaan sitä, jota me nyt kutsumme kolmannentoista päivän illaksi.

2 2. osa, 9. luku ja 3. osa, 4. luku.

Messu otettiin käytäntöön Herran muistojuhlan vuotuisen viettämisen sijalle, sillä messuja lausuttiin tuon tuostakin eri pituisten aikojen perästä siinä tarkoituksessa, että kansa kerta toisensa jälkeen puhdistettaisiin synnistä. Aina sitä mukaa kuin uskonpuhdistajat huomasivat tässä eksytyksen, he koettivat pyrkiä takaisin alkuperäiseen yksinkertaisuuteen ja hylkäsivät katolilaisen messun vääränä Herran muistojuhlan viettämisenä. Mutta kuitenkin kun he eivät nähneet läheistä yhteyttä esikuvallisen pääsiäisen ja sen vastakuvan, Herran kuoleman, välillä ja ehtoollista muistona vastakuvasta, he eivät käsittäneet sen oikeaa viettämistä joka vuosi uudistuvana. Niinpä huomaamme, että protestanteista muutamat viettävät Herran ehtoollista kuukausittain, toiset joka kolmas, toiset joka neljäs kuukausi – kukin lahko seuraten omaa mielipidettään. ”Opetuslapset” (eräs lahko) viettävät muistojuhlaa joka viikko Raamatun väärinkäsityksen johdosta, joka on sen tapainen kuin heidän väärinkäsityksensä kasteesta. He perustavat muistojuhlan viettämisen kerran viikossa kertomukseen apostolien teoissa, jossa sanotaan, että alkuseurakunta kokoontui viikon ensimmäisenä päivänä, ja että he näissä kokouksissa ”mursivat kodeissa leipää.” – Apt. 2:42,46; 20:7

Olemme jo aikaisemmin huomauttaneet³, että nämä ateriat kerran viikossa eivät olleet Herran kuoleman muistoksi, vaan päinvastoin ne olivat rakkauden aterioita hänen ylösnousemisensa muistoksi ja niiden monien tilaisuuksien muistoksi, jolloin he noina neljänäkymmenenä päivänä ennen hänen taivaaseenastumistaan mursivat hänen kanssaan yhdessä leipää viikon ensimmäisenä päivänä. Muisto näistä leivän murtamisista, jolloin heidän silmänsä aukenivat ja he tunsivat hänet, johti heitä luultavasti siihen, että he jälkeenkäinkin kokoontuivat viikon ensimmäisenä päivänä, aivan oikein, yhteiselle aterialle leipää murtamaan. niin kuin jo olemme huomanneet, maljaa ei mainita kertakaan näiden aterioiden yhteydessä, kun taas Herran ehtoollisen mainitsemisessa maljalla on yhtä tärkeä sija kuin leivälläkin.

Kuka voi viettää Herran ehtoollista?

Me vastaamme, että ensinnäkin ei kukaan sellainen voi ottaa osaa siihen, joka ei luota Kristuksen kalliiseen vereen syntiuhriina. Kenenkään, joka ei uskon kautta ole saanut maallisen majansa oven pihtipieliä vihmotuiksi verellä, joka puhuu meille rauhas-ta, eikä kostosta, kuten Aabelin veri huusi, ei tule sitä viettää. (Hebr. 12:24) Tätä vertauskuvallista ateriaa ei tulisi viettää kenenkään, joka ei sydämessään vietä todellista ateriaa ja joka ei ole vastaanottanut Kristusta oikeana elämänantajanaan. Myöskään kenenkään sellaisen ei pidä ottaa osaa siihen, joka ei ole jäsenenä tässä yhdessä ruumiissa, tässä yhdessä leivässä ja joka ei laske elämänsä, vertansa, uhratuksi Herran kanssa samassa maljassa. Tässä on selvä erottelu ei ainoastaan uskovan ja uskomattoman välillä, vaan myös vihkiytyneen ja vihkiytymättömän välillä. Kuitenkin on jokaisen tehtävä tämä erotteleminen omasta puolestaan – niin kauan kuin hänen tunnustuksensa on hyvä ja hänen ulkonainen käytöksensä selvästi osoittaa sen. Toiselle jäsenelle ei kuulu toisen tuomitseminen eikä tuomitseminen kuulu edes seurakunnalle, kuitenkin sillä poikkeuksella, niin kuin on mainittu, että asia on tullut sen eteen jossain määrättyssä muodossa annettujen määräysten mukaisesti. Muutoin tulee vanhimpien tai seurakunnan edustajien esittää

3 Katso Uuden luomuksen kaste.

nämä asianhaarat ja ehdot: 1) usko vereen ja 2) vihkiytyminen Herralle ja hänen palvelukseensa kuolemaan asti. Sitten heidän tulisi kutsua kaikkia, joilla on sellainen mielentila ja jotka ovat vihkiytyneet, yhtymään heidän kanssaan viettämään Herran ja heidän oman kuolemansa juhlaa. Tämä ja kaikki muut kutsut tämän muistoaterian yhteydessä olisi esitettävä niin laajaperäisesti, ettei pienintäkään tilaa jätettäisi ajatukselle, että tässä olisi minkäänlaista lahkohenkeä. Kaikki olisivat tervetulleita ottamaan osaa, huolimatta heidän uskostaan ja sopusointuisuudestaan muissa asioissa, jos he vain ovat täydellisen yksimieliset näihin perustotuuksiin nähden – lunastukseen kalliin veren kautta ja täydelliseen vihkiytymiseen kuolemaan, joka on perustettu vanhurskauttamiselle.

On paikallaan tässä tarkastaa apostolin sanoja – ”Sen tähden, joka kelvottomasti syö tätä leipää tai juo Herran maljan, hän on oleva vikapää Herran ruumiiseen ja vereen. Koetelkoon [tutkikoon] siis ihminen itseänsä, ja niin syököön tätä leipää ja juokoon tästä maljasta: sillä joka syö ja juo erottamatta Herran ruumista muusta, syö ja juo tuomiokseensa.” – 1 Kor. 11:27-29

Apostoli näyttää tässä varoittavan tämän muistojuhlan ajattelemattomasta viettämisestä, mikä tekisi sen vieraspidoksi, ja tavasta ylimalkaisesti kutsua ihmisiä siihen tilaisuuteen. Se ei ole sellainen juhla. Se on juhlallinen muistoateria, joka on tarkoitettu yksinomaan Herran ”ruumiin” jäsenille; ja se, joka ei käsitä tätä, se, joka ei käsitä, että leipä edustaa Jeesuksen lihaa ja malja hänen vertansa, se tulisi ottamalla siihen osaa oikeudenmukaisen tuomion alaiseksi – ei ”kadotuksen” niin kuin tavallisessa (engl. Raamattu) käänöksessä on, vaan hän tulisi Herran silmissä ja myös omassatunnossaan tuomituksi. Sen tähden tulisi jokaisen, ennen kuin hän ottaa osaa näihin vertauskuviin, itsessään päättää, uskooko ja luottaako hän Herramme murrettuun ruumiiseen ja vuodatettuun vereen lunastushintana: ja toiseksi, onko hän vihkinyt kaikkensa, jotta hänet siten laskettaisiin tämän yhden ruumiin jäseneksi.

Otettuamme huomioon ne, jotka ovat suljetut pois ja ne, joilla on oikeus tulla Herran pöytään, näemme, että jokaisella totisella seurakunnan (ekkesian) jäsenellä on oikeus ottaa osaa, ellei tätä oikeutta ole jonkin julkisen toimenpiteen kautta seurakunnan toimesta otettu häneltä pois sen määräyksen mukaan, jonka Herra on antanut. (Matt. 18:15-17) Kaikki sellaiset saavat viettää muistoateriaa, ja kaikki sellaiset haluavatkin varmaan niin tehdä – haluavat varmasti seurata kuolevan Mestarin kehotusta, ”Ottakaa, syökää! Juokaa tästä kaikki!” He käsittävät, että jollemme syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertansa, meissä ei ole elämää; ja että jos me olemme sydämessämme ja mielesämme todellisesti tulleet osallisiksi Herran uhrin ansiosta ja elämästä, silloin on hyödyksi ja iloksi viettää tätä muistoa ja tunnustaa sitä toisillemme ja Herran edessä.

Kuka saa toimittaa palveluksen?

Väärä oppi messusta ja erityisen säädyn, pappissäädyn, asettamista seurakuntaan toimittamaan tätä ja tämän tapaisia toimia, on tehnyt niin syvän vaikutuksen mieliin yleensä, että protestantit nykyisessäkään ajassa tavallisesti pitävät aivan välttämättömänä, että joku ”papiiksi vihitty” rukoilee siunauksen ja toimittaa sellaisen palveluksen, ja että mikä muu tapa tahansa olisi pyhän häpäisemistä. Kuinka perin pohjin väärä koko tämä

oppi on, sen huomaa helposti, kun muistamme, että kaikki ne, joilla on tuo erityinen etu saada ottaa osaa tähän muistojuhlaan, ovat ”kuninkaallisen papiston” vihkiytyneitä jäseniä – ja jokainen heistä on Herran valtuuttama saarnaamaan hänen sanaansa kykynsä ja tilaisuuden mukaan, ja valtuutettu hänelle ja hänen ruumiinsa jäsenille ja hänen nimesään toimittamaan toisille minkä palveluksen tahansa, johon hänellä on kykyä. ”Te olette kaikki veljiä” on Herran mittapuu, ja sitä emme saa unohtaa, kun olemme yhteydessä hänen kanssaan ja vietämme hänen lunastustyönsä muistoa ja osallisuuttamme hänen kanssaan ja toistemme kanssa hänen ruumiinsa jäsenenä.

Niin kuin jo olemme osoittaneet, Raamattu ilmaisee, että jokaisessa Herran kansan pienessäkin ryhmässä, jokaisessa pienessä ekklesiassa eli Kristuksen ruumiissa, on kuitenkin oleva järjestys ja että yksi osa tästä järjestyksestä sisältää sen, että tulee olla ”vanhimpia jokaisessa seurakunnassa.” Samalla kun jokainen seurakunnan jäsen, uuden luomuksen jäsen, omistaa Herralta saadun täydellisen valtuuden ottaa osaa minkälaiseen palvelukseen tahansa muistoaterian viettämisen yhteydessä, on kuitenkin seurakunta vanhimpia valitessaan viitannut siihen, että nämä olisivat koko seurakunnan edustajia, mitä tämänlaisiin asioihin tulee. Sen tähden olisi tämän muistojuhlan järjestäminen ja siinä palveleminen jätettävä heille palveluksena, johon seurakunta on jo valinnut heidät.

Herramme selitys, ”Missä kaksi tai kolme on kokoontunut minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellään”, osoittaa meille selvästi, että missä vain on mahdollista, tämä muistoateria olisi vietettävä yhdessä ruumiin jäsenten kanssa. Ja siitä seuraava siunaus on tarkoitettu lähentämään jäseniä toisiinsa, ei ainoastaan tänä vuotuisena yhtymäpäivänä, vaan milloin ikinä he tapaavat toisensa. Missä ikänä kaksi tai kolme yhtyvät tämän lupauksen nojalla, kun on mahdotonta tai sopimatonta yhtyä suuremman ryhmän kanssa, heillä on etu saada viettää muistoateriaa seurakuntana, täydellisenä ekklesiana; ja sielläkin, missä yksi ainoa henkilö sattuu olemaan sellaisissa olosuhteissa, ettei hän millään muotoa voi yhtyä toisten kanssa, ehdotamme, että hän uskossa Herraan turvaa lupaukseen – pitäen Herraa toisena ja itseään toisena noista kahdesta. Me neuvomme, ettei sellaisen välttämättömän eristämistilan sallittaisi estää ketään viettämästä suuren syntiuhrin vuotuista viettämistä ja osanottamistamme siihen Herramme kanssa. Tuo yksinäinen henkilö hankkikoon leipää (happamatonta leipää, jos sellaista on saatavissa) ja viinipuun hedelmää (rusina- tai rypälemehua)⁴, ja viettäköön muistoa hengessä Herran ja hänen ruumiinsa jäsenten kanssa, joista hän pakosta on erotettu.

Ehdotus toimittamiseen nähden

Kun Herra ei ole antanut mitään sääntöä tai määräystä palvelemisen suhteen tämänlaisessa tilaisuudessa, ei meidänkään asiamme ole tehdä sitä; kuitenkin uskomme, ettei

4 Meidän ymmärryksemme mukaan Herra käytti käynnyttä viiniä, kun hän asetti tämän muistoaterian. Siitä huolimatta ja siihen nähden, ettei hän erityisesti mainitse viiniä muuta kuin yksinkertaisesti ”viinipuun hedelmänä” ja myös siihen tosiseikkaan nähden, että alkoholinkäyttö on saanut niin suuren ja kauhistuttavan vallan meidän päivinä, uskomme, että meillä on Herran hyväksyntä käyttäessämme käymätöntä rusina- tai rypälemehua, johon, jos pidetään sopivana, voidaan lisätä muutamia tippoja käynnyttä viiniä tyydyttääkseen sellaisen omaatuntoa, joka saattaisi olla taipuvainen luulemaan, että tottelevaisuus Herran esimerkille vaatisi käyneen viinin käyttämistä. Tässä menettelytavassa ei ole minkäänlaista vaaraa kenellekään Herran veljistä, ei lihassaan heikoimmallekaan.

ole haitaksi esittää, mikä meistä näyttää olevan sopivaa, järkevää ja hiljaista muistoaterian viettämistä. Emme tee sitä siinä tarkoituksessa, että tahtoisimme asettaa minkäänlaista sääntöä tai lakia, vaan auttaaksemme muutamia, joilla on ollut tapana palvella, ja toisia, joilla ei ole ollut mitään tekemistä tällaisten asiain kanssa, saamaan soveliaan käsitöksen asiasta. Meidän esitystämme pidettäköön sen tähden vaan ehdotuksena, jota saataan muuttaa, kuten sopivaksi nähdään. Se on seuraava:

1) Palvelus aloitetaan yhdellä tai useammalla tilaisuuteen sopivalla laululla — jotka ovat vakavaluontoisia, suunnaten mielen muistojuhlaan.

2) Rukoillaan Jumalan siunausta kokoontuneille ja erityisesti niille, joiden on otettava osaa, myös muistaen saman ruumiin muita jäseniä, meille tuttuja ja tuntemattomia, koko maailmassa ja erittäin sellaisia, jotka viettävät tämän muistoaterian sen vuosipäivänä.

3) Palveleva seurakunnan vanhin lukee kertomuksen Raamatusta muistoaterian alkuperäisestä viettämisestä.

4) Hän tai joku toinen vanhin esittää sitten selostuksen asiasta, esikuvasta ja vastakuvasta, joko hän sitten tahtoo puhua vapaasti tai, jos hän näkee hyväksi ja mikä on yhtä sopivaa, lukea jonkin sellaisen selityksen aineesta kuin esim. edellä oleva selostus on.

5) Muistuttaen, että Herramme siunasi leivän, ennen kuin hän mursi sen, saattaisi johtaja nyt kehottaa jotakuta siihen sopivaa veljeä rukoilemaan Jumalan siunausta leivän yli, tai hän — ellei toista sopivaa henkilöä ole läsnä — rukoilisi itse Jumalan siunausta leivän yli ja niille, jotka tulevat ottamaan siihen osaa, että heidän ymmärryksensä silmät kokonaan avautuisivat panemaan arvoa tai ymmärtämään siinä olevan sisällyksen syvyyden, ja että kaikki, jotka ottavat osaa, saisivat siunatun yhteyden Herran kanssa käyttäessään tätä hänen lihansa vertauskuvaa uudistaessaan vihkiytymistään murretuksi tulemisesta hänen kanssaan.

6) Joku korpuista tai happamattoman leivän kappaleista sitten murretaan samalla lausuen Herran sanoja, ”Ottakaa, syökää. Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan (murretaan)”; ja joku veljistä tai palveleva henkilö voi itse viedä vadin ympäri, tai jos seurakunta on suuri, voi kaksi, neljä, kuusi tai niin monta vihkiytynyttä veljeä kuin tarvitaan, tarjota vateja.

7) On hyvä noudattaa äännettömyyttä kannettaessa vertauskuvia. Lyhyet huomautukset leivän merkityksestä ja kuinka Herra meitä ravitsee, eivät ole sopimattomia, vaikka ylipäänsä on sopivampaa, että johtaja tai joku muu puhuja esittää tämän selittäessään muistoaterian viettämisen merkitystä yleensä ennen jakamista, ettei mikään vaikuttaisi häiritsevästi.

8) Sen jälkeen rukoiltaisiin Jumalan siunausta maljan yli, aivan niin kuin luemme, että Herramme ”otti kalkin, kiitti ja antoi opetuslapsillensa.” Jotakuta veljistä voitaisiin kehottaa rukoilemaan sekä pyytämään Herran siunausta niille, jotka ottavat osaa, ja malja kannettaisiin ympäri niin kuin leipäkin, hiljaisuuden vallitessa.

9) Kun muistoateria siten päätetään, kehotamme, että Herran ja apostolien menettelytapaa seurataan loppuun asti: laulu lauletaan päättäjäisiksi ja seurakunta poistuu ilman lopettavaa rukousta. Neuvoisimme jättämään tällä kertaa pois kaikki tavalliset tervehdyk-

set, kyselyt voimisista ym. ja että kukin menee kotiinsa, niin paljon kuin on mahdollista karttaen kaikkea, joka saattaisi häiritä hänen tutkistelujansa ja hänen yhteyttään Herran kanssa ja että kukin mahdollisuuden mukaan koettaa jatkaa yhteyttä, ei ainoastaan sinä iltana, vaan myös seuraavana päivänä, muistaen Herran kokemuksia Getsemanessa ja kuinka hän tarvitsi osanottoa ja apua, ja sitä, että jokaista ruumiin jäsentä tulee kohtaamaan Getsemanehetkiä ja että jokainen tarvitsee kanssaopetuslapsien lohdutusta ja apua.

Mestarista on kirjoitettu, ”Ei yksikään kansasta ollut kanssani” (Jes. 63:3, engl. Raamattu) — kukaan ei kyennyt ottamaan osaa hänen kanssaan hänen koetushetkellään. Toista on meidän kanssamme. Meillä on toisia ruumiinjäseniä, jotka meidän tavoin ovat kastetut kuolemaan samalla tavalla murrettaviksi saman leivän jäseninä, ja jotka sama pyhä henki on tunnustanut ja voidellut. Ja kun muistamme tämän, koettakaamme sitä vakavammin olla avuksi ruumiin jäsenille muistaen, että mitä ikänä tehdään pienimmälle ruumiin jäsenelle, sama tehdään Päälle, ja hän antaa sille arvon. On myös paikallaan, että samalla palautamme mieleemme Pietarin esimerkin — hänen todellisen intonsa Herran palvelijana ja kuinka heikko hän kuitenkin oli koetuksen hetkellä ja kuinka hän oli Herran avun ja esirukouksen tarpeessa. ”Minä olen rukoillut sinun puolestasi, ettei sinun uskosi raukeaisi tyhjään.” Tämän muisteleminen on meille erityiseksi avuksi, niin kuin se epäilemättä jälkeinpäin oli apostoli Pietarillekin. Sen kautta tulemme yhä enemmän kääntämään katsemme Herraan saadaksemme ”armon avuksemme oikeaan aikaan.” — Hebr. 4:16

On hyvä samalla kertaa muistaa myös Juudasta ja että hänen lankeemuksensa oli seurauksena itsekkyydestä — kunnianhimosta ja ahneudesta; ja kun muistelemme, kuinka saatana tämän itsekkyyden oven kautta yhä enemmän voitti hänessä alaa, se auttaa meitä olemaan varuillamme, ettemme samalla lailla lankeaisi vihollisen ansaan, ettemme minkäänlaisen syyn perusteella kieltäisi Herraa, joka on ostanut meidät, ja ettemme millään tavalla pettäisi Herraa, hänen veljiänsä tai hänen totuuttansa. Pitäkäämme tulevana päivinä kalliin Lunastajamme kokemukset muistossa; ei vain siksi, että tulisimme siten yhä sydämellisempään yhteyteen hänen kanssaan, vaan myös ettemme hämmästyisi niitä helteisiä koettelemuksia, joiden sallitaan kohdata meitä hänen seuraajinaan, vaan sitä vastoin seuraisimme häntä loppuun asti ja aina säilyttäisimme muistissa hänen viimeiset sanansa, ”Se on täytetty”, ja käsittäisimme, että tämä merkitsee hänen syntiuhriensa päätymistä meidän edestämme, että me hänen haavainsa kautta olemme parannetut, että hän aina elää rukoillakseen meidän puolestamme ja auttaaksensa meitä milloin ikänä apua tarvitsemme.

”Easter” — pääsiäinen

Englanninkielinen sana ”Easter” esiintyy kerran Raamatussa (Apt. 12:4; Engl. Raam.⁵) ja siinä se on käännetty väärin; se tulisi kääntää sanalla ”pääsiäinen.” Nimi Easter on saatu pakanoilta. Se on saksilaista alkuperää ja merkitsee saksilaista tai oikeammin itämaalaista jumalatarta, Esteraa, jonka juhlaa vietettiin keväällä, noin pääsiäisen aikana. Tämän nimen käytäntöön ottamisella sen ajan nimityksenä, jolloin Herramme kuolemaa,

5 Tämä koskee ainoastaan englantilaista raamatunkäännöstä; mainittu raamatunpaikka on oikein suomalaisessa raamatunkäännöksessä.

ylösnousemusta ja taivaaseenastumista vietettiin aina helluntaisiunaukseen asti, oli selvä pyrkimys saada pakanalliset tavat väistymään kristittyjen järjestöjen tieltä. Tämä, niin kuin useimmat sellaiset myönnytykset, ovat noin kolmannen vuosisadan vaiheilta. Tällä Easter-nimen pakanallisella alkuperällä ei tarvitse olla minkäänlaista vaikutusta mieliimme, sillä me emme enää käytä sitä juhliaksemme itämaalaista jumalatarta. Protestanttien kesken käytetään nimeä erityisestä päivästä eikä ajasta, kuten vanhana aikana ja niin kuin katolilaiset vielä käyttävät sitä. Tätä päivää kutsutaan Eastersunnuntaiksi (pääsiäispäiväksi). Jokainen muistutus Herramme ylösnousemisesta on aina kallis hänen kansallensa, mutta niille, jotka käsittävät asian oikein, on jokainen sunnuntai Eastersunnuntai (pääsiäispäivä), sillä jokainen sunnuntai on muistutus Herramme ylösnousemisesta kuoleista.

Aikomuksemme tämän aineen esittämiseen nähden tässä yhteydessä on erityisesti kiinnittää huomiota Easter-nimitykseen siinä laajemmassa merkityksessä, jossa katolilaiset esittävät sitä, joka käsittää pitkänperjantain sekä pääsiäisen, ja käytettiin ainoastaan nimityksenä pääsiäisajasta. Lienee odotettu, että messun käytäntöön otto ja sen yleisempi noudattaminen kokonaan lakkauttaisi Herramme kuoleman viettämisen sen vuosipäivänä, mutta niin ei ollut laita. Alkuseurakunnan alkuperäinen tapa viettää suurta päätapahumaa, sen olemassaolon oikeaa perustusta, jatkui, vaikka muistoaterian viettäminen määrätyllä ajalla lakkasi, kun monet messut tulivat tilalle — ja siten kadotti tämä erityinen muistojuhla merkityksensä.

Monina vuosisatoina laskettiin Herramme ristiinnaulitsemisen päivä juutalaisen ajanlaskun mukaan, kuten jo olemme selittäneet sen; mutta jälkepäin tehtiin muutos Kristuksen kuolinpäivän ja pääsiäisen laskemistavassa, toivomuksella vapautua niin pitkälle kuin mahdollista juutalaisista asetuksista. ”Ekumeeninen neuvosto” Nizzassa määräsi, että pääsiäistä oli vietettävä sinä perjantaina, joka seurasi ensimmäistä täysikuuta kevätpäiväntasauksen jälkeen. Tämä ei ainoastaan määrännyt Herran kuoleman viettämistä perjantapäiväksi, jota kutsuttiin ”pitkäksi perjantaiksi”, vaan sen lisäksi vakuutti, että sen viettäminen toisesta hyvin harvoin sattuisi yhteen juutalaisen pääsiäisvieron kanssa. Muistakaamme, että erotus laskutavassa on se, että juutalaiset silloin odottivat, ja odottavat vieläkin, kevätpäivän tasaukseen ja alkavat kuukautensa ensimmäisestä sitä seuraavasta uudestakuusta, ja viettävät pääsiäistä täydenkuun aikana — neljäntenätoista päivänä. Tämä muutos tekee joskus melkein kuukauden eron näiden laskutapojen välillä.

Emme tahdo sanoa, kumpi tapa on parempi, mutta me puolestamme käytämme mieluummin sitä, jota Herra ja apostolit käyttivät. Ei sen tähden, että tuntisimme tehneemme rikoksen, jos olemme erehtyneet laskussa ja viettäneet muiston vääränä päivänä, mutta kuitenkin tuntien tyydytystä siitä, että olemme mahdollisimman tarkasti koettaneet seurata Jumalan määräystä, esimerkkiä. Joku saattanee arvella, että olisi vielä parempi määrätä tuo päivä uuden ajanlaskun mukaan — sanokaamme viidentenätoista tai ensimmäisenä päivänä huhtikuuta tai jonakin muuna päivänä — ja kaikki laskelmat ym. olisivat niin muodoin tarpeettomat. Me vastaamme, että Herralla nähtävästi oli jokin syy järjestää juutalainen ajanlasku, niin kuin hän teki, ja me mieluummin tunnustamme eteenkinpäin hänen järjestelynsä tässä asiassa.

Erityisessä merkityksessä näemme, että niin kuin aurinko oli vertauskuva Jumalan hengellisestä valtakunnasta, on kuu vertauskuva lakiliitosta ja sen alla olevasta kansasta. Siispä siinä olikin erityinen merkitys, että he ristiinnaulitsivat hänet juuri täysikuun aikana, ja mitä aikaan tulee, se oli Jumalan ennakoita määräämä, joten he eivät voineet ottaa häntä kiinni aikaisemmin, vaikka he tahtoivat, sillä ”hänen aikansa ei ollut vielä tullut.” (Joh. 7:30; 8:20) Hänen ristiinnaulitsemisensa täysikuun aikana ja se asianhaara, että kuu kohta sen jälkeen alkoi vähetä, viittaa erääseen opetukseen, joka merkitsee, että Israel kansana silloin veti ylitsensä Jumalan epäsuosion eli hylkäämisen joksikin ajaksi, jota kuun väheneminen vertauskuvaksi, mikä kuvasi heidän kansallista alentumistansa.

* * *

Liitämme tähän muutamia asiaa koskevia otteita eräältä kuuluisalta kirjailijalta yllä olevan vahvistukseksi seuraavasti:

”Mc Clintockin ja Strongin Encyclopaediasta: ”Easter, se on, pääsiäinen. — Easter on alkuperäinen saksilainen sana ja merkitsee saksilaista tai oikeammin itämaalaista jumalatarta Esteraa, jonka kunniaksi vuosittain noin pääsiäisen aikana, keväällä, kannettiin esille uhreja. Nimi alkoi erilaisten käsitysten yhtymisestä voittaa alaa ja se kiinnitettiin kristilliseen ylösnousemuksen viettämiseen, joka tapahtui pääsiäisaikana. Sen tähden sanomme 'Easterpäivä', 'Eastersunnuntai', mutta aivan väärin, sillä tämä ei millään tavalla tarkoita sitä vuosijuhlaa, jota saksilaiset viettivät jumalattarensa kunniaksi. Samoin käytetään Saksassa nykyistä ”Ostern”-sanaa Easterin sijasta ja se tarkoittaa samaa jumalatarta Esteraa eli Osteraa. Tämän sanan esiintyminen hyväksytyssä (engl. Raamatun) käännöksessä (Apt. 12:4) — 'aikoen Easterin jälkeen viedä hänet kansan eteen' — on pääasiallisesti otettava huomioon esimerkkinä kääntäjien yhtäpitävyyden puutteesta. Viimeisessä käännöstarkastuksessa asetettiin sana 'pääsiäinen' kaikkiin muihin paikkoihin, paitsi tähän.

”Vähän Aasian seurakunnat viettivät Herran kuolemaa sinä päivänä, joka vastasi neljäntoista Nisan kuussa, jona päivänä koko entisen seurakunnan mielestä ristiinnaulitseminen tapahtui. Seurakunnat lännessä (Rooma) olivat toiselta puolen sitä mieltä, että vuotuisen ristiinnaulitsemisen viettämisen piti tapahtua sinä erityisenä viikon päivänä, jolloin se todellisuudessa tapahtui, perjantaina. Seurakunnat lännessä pitivät Kristuksen kuolinpäivää surunpäivänä, eivätkä lakanneet paastoamasta ennen kuin ylösnousemuspäivänä. Vähän Aasian seurakunnat pitivät toiselta puolen Kristuksen kuolemaa kokonaan lunastuksena ihmiskunnan edestä ja lakkasivat paastoamasta Kristuksen kuolinhetkellä kello kolme puolen päivän jälkeen ja viettivät heti sen jälkeen rakkaudenateriaa ja Herran ehtoollista. Molemmat asianomaiset (oikeauskoiset itäiset ja läntiset seurakunnat) pitivät kiinni nimestä Pashah (pääsiäinen), jolla he väliin käsittivät tämän viikon erityisiä juhlapäiviä ja väliin koko sitä viikkoa, jolloin pääsiäistä vietettiin.

”Ensimmäinen vakavampi riita käsityskannasta puolueiden kesken vanhassa seurakunnassa puhkesi noin v. 196 paikoilla jKr., jolloin Rooman piispa Viktor lähetti kiertokirjeen seurakuntien johtaville piispoille, kehottaen heitä pitämään kirkolliskokouksia eri maakunnissa ja ottamaan käytäntöön sen tavan, jota käytettiin lännessä (tavan viettää pääsiäistä perjantaina ja sunnuntaina tuon määrätyn päivän, neljäntoista ja kuudentoista sijaan Nisan kuuta). Muutamit noudattivat käskyä, mutta se kirkolliskokous,

jonka Efeson piispa Polykrates piti, kieltäytyi jyrkästi ja hyväksyi piispa Polykrateen kirjeen, joka aasialaisen tavan puolustukseksi vetosi apostolien Filippuksen ja Johanneksen valtaan ja samoin Polykarpukseen ja seitsemään hänen sukulaiseensa, jotka ennen häntä olivat olleet piispoina Efesosssa.

”Tähän asti oli riita aasialaisten ja läntisten (Rooman) seurakuntien välillä koskenut ainoastaan kahta kohtaa, nimittäin 1) oliko sitä viikon päivää tai sitä kuukauden päivää, jona Kristus kuoli, vietettävä muistoksi, ja 2) milloin paastoamisen tuli lakata. Nyt ilmeni vielä kolmas riidanalainen kohta ajasta, mihin Nisan kuun neljästoista oikeastaan sattui. Monet kirkkoisät ovat sitä mieltä, että juutalaisten alkuperäisten laskelmien mukaan Jerusalemin hävityksen aikaan asti oli neljästoista Nisan aina ollut kevätpäivän tasauksen jälkeen, ja että ainoastaan myöhempien aikojen juutalaisten virheellisten laskelmien tähden neljästoista Nisan kuuta sattui olemaan ennen kevätpäivän tasausta. Sen tähden he vaativat, että neljästoista Nisan kuuta, joka molemmille kirkkoon kuuluville puolueille määräsi pääsiäisajan, olisi aina kevätpäiväntasauksen jälkeen.

”Koska juutalaisten vuosi on kuuvuosi ja neljästoista Nisan kuuta sattuu aina sellaiseksi päiväksi, jolloin on täysikuu, viettivät kristityt, jotka hyväksyivät yllämainitun tähtitieteellisen käsityksen, milloin vaan neljästoista Nisan kuuta sattui olemaan ennen kevätpäiväntasausta, Kristuksen kuoleman muistojuhlaa kuukautta myöhemmin juutalaisten pääsiäistä. Kun kristityt eivät nyt kauemmin voineet seurata juutalaista ajanlaskua, heidän oli tehtävä omia laskelmiaan pääsiäisen aikaan nähden. Nämä laskelmat olivat ajoittain erilaisia osaksi syistä, joita jo on esitetty ja osaksi siitä syystä, että muutamat määräsivät päiväntasauksen kahdeksanneksitoista, toiset yhdeksanneksitoista ja toiset kahdenneksikymmenenneksi ensimmäiseksi päiväksi maaliskuuta. Arlesin neuvosto koetti v. 314 saada aikaan yhtäpitävyyden asian suhteen, mutta sen käskyillä ei näytä olleen suurta vaikutusta. Aineen otti jälleen pohtimisen alaiseksi Nizzan ekumeeninen neuvosto, joka määräsi, että pääsiäistä vietettäisi kaikissa seurakunnissa päiväntasauksen jälkeen sinä perjantaina, joka seurasi neljättöistä Nisan kuuta. Määrättiin myös, että Aleksandrian seurakunta, ollen etevä tähtitieteessä, vuosittain ilmoittaisi Rooman seurakunnalle, minä kalenteripäivänä pääsiäistä oli vietettävä ja Rooman seurakunnan oli ilmoitettava siitä kaikille seurakunnille maailmassa. Mutta edes nämä Nizzan neuvoston määräykset eivät tehneet loppua kaikista ristiriidoista, vaan Dionysius Eksiguksen laskelmalle vaadittiin oikeutta vähitellen saattaa käytäntöön yhtäläisyys muinaisen seurakunnan kanssa. Muutamat maat, kuten esim. Iso-Britannia, eivät jättäneet vanhaa tapaansa ennen kuin pitkällisen vastustuksen jälkeen. Kaarlo Suuren aikana näyttää yhtäpitäväisyys perjantain viettämisessä ja juutalaisen täysikuupäivälaskelman syrjäyttämisessä saadun aikaan ja (sen jälkeen) ei ole jälkeäkään the Quarto decimanin (todellisen päivän neljäntoista Nisan kuun, kevätpäiväntasauksen jälkeisen täysikuun) viettämisestä.

”Paavi Gregorius XIII:n ajanlaskun tarkistus säilytti ylipäänsä dionysisen ajanlaskun, mutta määräsi tarkemmin pääsiäisen täysikuun ja teki huolellisia toimenpiteitä tulevien poikkeamien karttamiseksi tähtitieteellisen ajan ajanlaskusta. Näiden erittäin tarkkojen laskelmien kautta sattuu kristillinen pääsiäinen joskus yhteen juutalaisen pääsiäisen kanssa, aivan vastoin Nizzan neuvoston antamia määräyksiä.”

Sama auktoriteetti sanoo pääsiäisen-sanan johdosta: ”Se oli vuoden suurin juhla ja sellaisena se oli jonkinlaisessa suhteessa ympärileikkaukseen, joka oli hebrealaisseurakunnan toinen sakramentti. (2 Moos. 12:44) Tämän saatamme nähdä siitä, mitä tapahtui Gilgalissa, kun Joosua tarkastaessaan Jumalan liittoa vietti pääsiäistä heti sen jälkeen, kun kansa oli ympärileikattu. Mutta sen suhteen laatua, jossa nämä kaksi jumalanpalvelusmeno-
noa olivat toisiinsa, ei voitu täydellisesti nähdä ennen kuin sen vastakuva täytettiin ja Herran ehtoollinen tuli sen sijalle Jumalan valitun kansan pyhänä ateriana.”